Prednáška 4

4.1. Priestory so skalárnym súčinom

Pomocou skalárneho súčinu sa na priestore dajú rozumne definovať geometrické pojmy uhol a vzdialenosť, čím na priestore vzniká dodatočná geometrická štruktúra. Pomenovanie prehilbertovský priestor poukazuje na skutočnosť, že ľubovolné jeho zúplnenie je Hilbertov priestor. Teória Hilbertových priestorov sa používa v kvantovej mechanike, kde sa stavy fyzikálneho systému popisujú pomocou prvkov nejakého Hilbertovho priestoru. Často sa predpokladá, že daný Hilbertov priestor je navyše reprezentácia nejakej grupy (zvyčajne grupy transformácií Lorentzových transformácií). S termínom Hilbertov priestor sa stretávame aj pri jadrovej transformácii pri metóde "support vector machines" populárnej v strojovom učení.

Definícia 4.1.1.

Nech X je vektorový priestor. Skalárnu funkciu $\langle\cdot,\cdot\rangle : X \times X \to \mathbb{K}$ s nasledujúcimi vlastnosťami

- linearita: $\langle \mathbf{x}, \alpha\mathbf{y} + \beta\mathbf{z}\rangle = \alpha\langle \mathbf{x}, \mathbf{y}\rangle + \beta\langle \mathbf{x}, \mathbf{z}\rangle$
- symetria: $\overline{\langle \mathbf{x}, \mathbf{y}\rangle} = \langle \mathbf{y}, \mathbf{x}\rangle$
- pozitívna definitnosť: $\langle \mathbf{x}, \mathbf{x}\rangle \geq 0$ a $\langle \mathbf{x}, \mathbf{x}\rangle = 0 \Leftrightarrow \mathbf{x} = \mathbf{0}$

$\forall\ \mathbf{x}, \mathbf{y}, \mathbf{z} \in X, \alpha, \beta \in \mathbb{K}$ nazývame skalárny súčin.

Skalárny súčin je vlastne bilineárna forma, ktorá prirodzeným spôsobom indukuje kvadratickú formu. Skalárny súčin je potom akákoľvek bilineárna forma ktorá indukuje kladne definitnú kvadratickú formu.

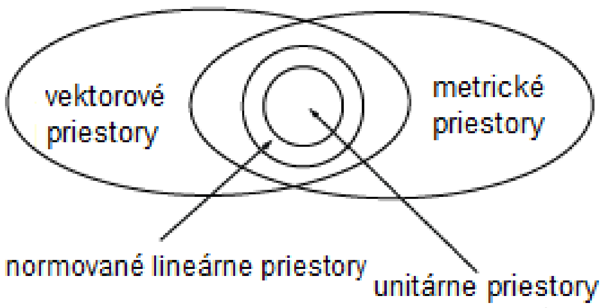

Obr. 4.1: Diagram "matematických" priestorov.

Definícia 4.1.2.

Lineárny priestor so skalárnym súčinom nazývame aj unitárny priestor (prehilbertov priestor). Úplný unitárny priestor nazývame Hilbertov (H priestor).

Poznámka 4.1.3.

V unitárnom priestore je možné definovať aj uhol medzi prvkami $\mathbf{x}, \mathbf{y} \neq \mathbf{0}$ ako $\arccos \frac{\langle \mathbf{x}, \mathbf{y} \rangle}{\|\mathbf{x}, \mathbf{y}\|}$.

Príklad 4.1.4.

- Všeobecná forma skalárneho súčinu na $\mathbb{C}^n$ je (známa ako Hermitovska forma) daná

$$\langle \mathbf{x}, \mathbf{y} \rangle := \mathbf{x}^* \mathbf{M} \mathbf{y},$$

  kde $\mathbf{M}$ je ľubovoľná Hermitovská ($m_{ij} = \overline{m_{ji}}$) pozitívne-definitná matica, a $\mathbf{x}^*$ konjugovaná transpozícia $\mathbf{x}$.
- Priestory l^2, $\mathcal{L}^2(\Omega)$ sú unitárne.
- Na priestore reálnych matíc sa dá zaviesť skalárny súčin pomocou $\langle \mathbf{A}, \mathbf{B} \rangle := \operatorname{tr}(\mathbf{A}\mathbf{B}^T)$.

Nasledujúcu nerovnosť už poznáme formulovanú pre rady, či integrály. Teraz si ju uvedieme pre skalárne súčiny.

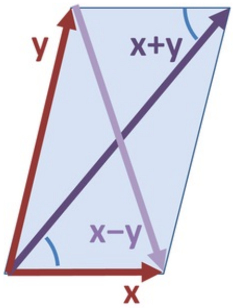

(a) $\|\mathbf{x}+\mathbf{y}\|^2 + \|\mathbf{x}-\mathbf{y}\|^2 = 2\|\mathbf{x}\|^2 + 2\|\mathbf{y}\|^2$

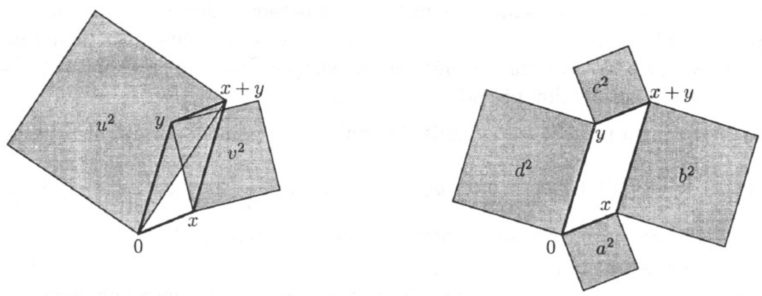

(b) $u^2 + v^2 = a^2 + b^2 + c^2 + d^2$

Obr. 4.2: Rovnobežníkove pravidlo.

Veta 4.1.5 (Cauchyova-Schwartzova nerovnosť)**.**

Nech $\langle\cdot,\cdot\rangle$ je skalárny súčin na vektorovom priestore X.

(i) Pre $\mathbf{x},\mathbf{y}\in X$ platí $|\langle\mathbf{x},\mathbf{y}\rangle| \leq \sqrt{\langle\mathbf{x},\mathbf{x}\rangle}\sqrt{\langle\mathbf{y},\mathbf{y}\rangle}$.

(ii) Funkcia $\|\mathbf{x}\| = \sqrt{\langle\mathbf{x},\mathbf{x}\rangle}$ je norma na X.

Poznámka 4.1.6.

Predchádzajúca nerovnosť je zrejme špeciálnym prípadom Hölderovej nerovnosti ($p = q = 2$).
Zrejme každý unitárny priestor je NLP a teda metrický priestor.

Uvedieme si geometrické vlastnosti skalárneho súčinu, ktoré sa vlastne prenášajú s euklidovských priestorov.

Veta 4.1.7 (Polarizácia a rovnobežníkove pravidlo)**.**

Majme priestor $(X,\langle\cdot,\cdot\rangle)$. Potom platí

1. $4\langle\mathbf{x},\mathbf{y}\rangle = \|\mathbf{x}+\mathbf{y}\|^2 - \|\mathbf{x}-\mathbf{y}\|^2 + \mathrm{i}\,\|\mathbf{x}+\mathrm{i}\mathbf{y}\|^2 - \mathrm{i}\,\|\mathbf{x}-\mathrm{i}\mathbf{y}\|^2$
2. $\|\mathbf{x}+\mathbf{y}\|^2 + \|\mathbf{x}-\mathbf{y}\|^2 = 2\|\mathbf{x}\|^2 + 2\|\mathbf{y}\|^2$

Poznámka 4.1.8.

Zrejme $\|\mathbf{x}+\mathbf{y}\|^2 = \|\mathbf{x}\|^2 + 2\Re\mathfrak{e}\,(\langle\mathbf{x},\mathbf{y}\rangle) + \|\mathbf{y}\|^2$ (polarizácia je vlastne zovšeobecnenie kosínusovej vety).
V reálnom prípade môžeme skalárny súčin vyjadriť aj takto:

$$\langle\mathbf{x},\mathbf{y}\rangle = \frac{1}{2}(\|\mathbf{x}\|^2 + \|\mathbf{y}\|^2 + \|\mathbf{x}-\mathbf{y}\|^2\,,)$$

$$\langle\mathbf{x},\mathbf{y}\rangle = \frac{1}{4}(\|\mathbf{x}+\mathbf{y}\|^2 - \|\mathbf{x}-\mathbf{y}\|^2).$$

V komplexnom prípade zasa aj takto:

$$\langle\mathbf{x},\mathbf{y}\rangle = \frac{1}{2}\,\|\mathbf{x}+\mathbf{y}\|^2 + \mathrm{i}\,\|\mathbf{x}+\mathrm{i}\mathbf{y}\|^2 - (1+\mathrm{i})(\|\mathbf{x}\|^2 + \|\mathbf{y}\|^2).$$

Rovnako ako v geometrii roviny a trojrozmerného priestoru skalárny súčin umožňuje definovať situáciu, kedy dva prvky sú na seba kolmé. To nám umožňuje zaviesť aj ďalšie dôležité pojmy.

Definícia 4.1.9.

Dva prvky $\mathbf{x},\mathbf{y}$ lineárneho priestoru X so skalárnym súčinom nazývame kolmé (ortogonálne), ak $\langle\mathbf{x},\mathbf{y}\rangle = 0$, zapisujeme to $\mathbf{x}\perp\mathbf{y}$. Hovoríme, že prvok $\mathbf{y}\in X$ je ortogonálny na $A\subseteq X$, ak $\mathbf{x}\perp\mathbf{a}$ pre ľubovoľné $\mathbf{a}\in A$. Hovoríme, že $A\subseteq X$ je ortogonálna, ak pre ľubovoľné $\mathbf{a}\in A$ platí $\mathbf{a}\perp A\setminus\{\mathbf{a}\}$. Podmnožiny $A,B\subseteq X$ nazývame navzájom ortogonálne, ak pre ľubovoľné $\mathbf{a}\in A$ platí $\mathbf{a}\perp B$.

Definícia 4.1.10.

Nech ľubovoľné $A\subseteq X$ je neprázdna množina. Potom množinu $A^\perp := \{\mathbf{x}\in X : \langle\mathbf{x},\mathbf{a}\rangle = 0\ \ \forall\ \ \mathbf{a}\in A\}$ nazývame ortogonálny doplnok A v X.

Poznámka 4.1.11.

Samozrejme je $A^\perp$ lineárny podpriestor H. Je dokonca vždy uzavretý, čo plynie priamo zo Schwartzovej nerovnosti (a teda spojitosti skalárneho súčinu).

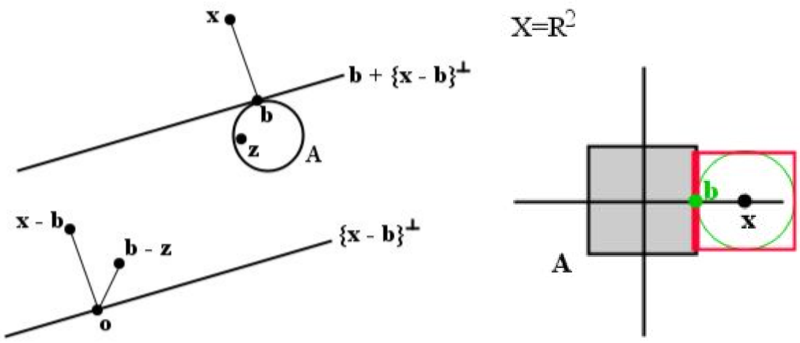

(a)

(b) Jednoznačnosť vs. nejednoznačnosť - stačí uvažovať normy $\|\cdot\|_2$ (zelenou) a $\|\cdot\|_\infty$ (červenou) v $\mathbb{R}^2$.

Obr. 4.3: Najbližší prvok v H a v NLP X v prípade konvexných uzavretých množín.

Ďalšia známa geometrická vlastnosť, ktorá je však zovšeobecnená a to dvoma smermi.

Veta 4.1.12 (Pytagorova veta)**.**

Majme H priestor. Ak $\mathbf{x}^i \in H, i = 1, \ldots, n$ sú ortogonálne, potom platí

$$\left\| \sum_{k=1}^{n} \mathbf{x}^k \right\|^2 = \sum_{k=1}^{n} \|\mathbf{x}^k\|^2 .$$

Všimnime si, že rovnobežníkove pravidlo nebsahuje skalárny súčin, ale iba normy. Platí však iba v priestoroch so skalárnym súčinom.

Veta 4.1.13 (Charakterizácia H priestoru - von Neumann)**.**

Banachov priestor $(X, \|\cdot\|)$ je Hilbertov priestor práve vtedy, keď platí rovnobežníkove pravidlo.

Nasledujúca veta nám dáva možnosť geometricky charakterizovať najbližší prvok uzavretých podpriestorov a konvexných množín v H priestoroch. Uzavretosť nie je postačujúca, ak hovoríme o LNP priestore X (poskúste sa nájsť kontrapríklad pre pre dvojicu priestorov c, c_0).

Veta 4.1.14 (O existencii najbližšieho prvku)**.**

Nech H je Hilbertov priestor a $Y \subseteq H$. Potom platí:

1. Pre ľubovoľnú dvojicu $(\mathbf{x}, \mathbf{b}) \in H \times Y$ je $\|\mathbf{x} - \mathbf{b}\| = \inf\{\|\mathbf{x} - \mathbf{y}\| : \mathbf{y} \in Y\} \quad \Leftrightarrow \quad \mathbf{x} - \mathbf{b} \in Y^{\perp}$.
2. Ak Y je uzavretý podpriestor, potom pre ľubovoľné $\mathbf{x} \in H$ existuje práve jedno $\mathbf{b} \in Y : \quad \|\mathbf{x} - \mathbf{b}\| = \inf\{\|\mathbf{x} - \mathbf{y}\| : \mathbf{y} \in y\}$.
3. Ak $\emptyset \neq A \subseteq H$ je konvexná a uzavretá podmnožina, potom pre ľubovoľné $\mathbf{x} \in H$ existuje práve jedno $\mathbf{b} \in A : \quad \|\mathbf{x} - \mathbf{b}\| = \inf\{\|\mathbf{x} - \mathbf{a}\| : \mathbf{a} \in A\}$.
4. Ak $Y \subseteq H$ je úplný podpriestor, tak $Y^{\perp\perp} = Y$.

Definícia 4.1.15.

Najbližší prvok $\mathbf{b} \in Y$ z predchádzajúcej vety nazývame ortogonálna projekcia prvku $\mathbf{x} \in H$ na Y. Operátor $P_Y : H \to H$ definovaný ako $P\mathbf{x} = \mathbf{b}$ sa nazýva ortogonálna projekcia H na Y. P_Y je teda také zobrazenie, že pre ľubovoľné $\mathbf{x} \in H$ je $\|\mathbf{x} - P_Y\mathbf{x}\| = \mathrm{dist}(\mathbf{x}, Y)$.

Poznámka 4.1.16.

Zobrazenie

$$P = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

je klasická kolmá projekcia.
Existujú aj neortogonálne projekcie. Napríklad pre $\alpha \neq 0$ je

$$P = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ \alpha & 1 \end{bmatrix}$$

taká projekcia.
Projekcia môže byť aj nelineárne zobrazenie, nech X je LNP:

$$P : X \to \overline{B}(0,1) : \quad P(\mathbf{x}) = \begin{cases} \dfrac{\mathbf{x}}{||\mathbf{x}||}, & \text{ak} \quad ||\mathbf{x}|| > 1, \\ \mathbf{x}, & \text{ak} \quad ||\mathbf{x}|| \leq 1. \end{cases}$$

Definícia 4.1.17.

Nech M, N sú podpriestory LNP X, potom ich algebraický súčet $M \oplus N$ definujeme takto: $M \cap N = \emptyset$ a $X = M + N := \{m + n : \ m \in M, n \in N\}$. Takže každý prvok $\mathbf{x} \in X$ vieme zapísať jednoznačne ako súčet $x_M + x_N$, kde $x_M \in M$ a $x_N \in N$.

Príklad 4.1.18.

Zrejme $\mathbb{R}^2 = \{(x, y) : x, y \in \mathbb{R}\}$ je súčtom x-ovej $\{(x, 0) : x \in \mathbb{R}\}$ a y-ovej $\{(0, y) : y \in \mathbb{R}\}$ osi.

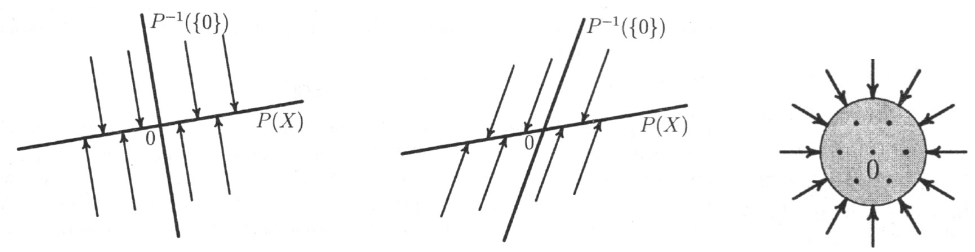

(a) Ortogonálna a neortogonálna lineárna projekcia. (b) Nelineárna projekcia.

Obr. 4.4: Typy projekcií z poznámky 4.1.16.

Dôsledok 4.1.19.

Nech H je Hilbertov priestor a Y je jeho uzavretý podpriestor, potom $H = Y \oplus Y^{\perp}$ a projekcie $P_Y, P_{Y^{\perp}}$ sú spojité. (zrejme, ak $Y \neq H$, tak $Y^{\perp} \neq \emptyset$).

Veta 4.1.20 (Ortogonálne projekcie na konečnorozmerné podpriestory a ich doplnky).

Nech H je Hilbertov priestor a $(\mathbf{x}_1, \dots, \mathbf{x}_n)$ sú LN.

1. Ak $G = \langle\{\mathbf{x}_1, \dots, \mathbf{x}_n\}\rangle$, potom pre ľubovoľný prvok $\mathbf{y} \in H$ je
$$P_G(\mathbf{y}) = \sum_{i=1}^{n} \frac{\overline{\Gamma_i}}{\Gamma(\mathbf{x}_1, \dots, \mathbf{x}_n)} \mathbf{x}_i,$$
kde Γ_i vznikne z Γ (gramián) nahradením i-teho stĺpca stĺpcom $(\langle \mathbf{x}_1, \mathbf{y}\rangle, \dots, \langle \mathbf{x}_n, \mathbf{y}\rangle)^T$. Navyše pre $\mathbf{x}_0 \in H$ je $\operatorname{dist}(\mathbf{y}, \mathbf{x}_0 + G) = \sqrt{\frac{\Gamma(\mathbf{x}_1,\dots,\mathbf{x}_n,\mathbf{y}-\mathbf{x}_0)}{\Gamma(\mathbf{x}_1,\dots,\mathbf{x}_n)}}$.
2. Ak $L = \{\mathbf{y} \in H : \langle \mathbf{x}_i, \mathbf{y}\rangle = 0,\ i = 1, \dots, n\}$, potom pre ľubovoľný prvok $\mathbf{y} \in H$ je
$$P_L(\mathbf{y}) = \mathbf{y} - P_G(\mathbf{y})$$
3. Ak $V = \{\mathbf{y} \in H : \langle \mathbf{x}_i, \mathbf{y}\rangle = c_i,\ c_i \in \mathbb{K},\ i = 1, \dots, n\}$, potom pre ľubovoľný prvok $\mathbf{y} \in H$ je
$$P_L(\mathbf{y}) = \mathbf{y} - P_G(\mathbf{y}),$$
pričom Γ_i vznikne z Γ (gramián) nahradením i-teho stĺpca stĺpcom $(\langle \mathbf{x}_1, \mathbf{y}\rangle - \overline{c_1}, \dots, \langle \mathbf{x}_n, \mathbf{y}\rangle - \overline{c_n})^T$.

Je dobré si uvedomiť, že v predchádzajúcej vete je vo všeobecnosti v bode 1. množina G konečnorozmerná a v bodoch 2., 3. je konečnorozmerný zasa doplnok množín L, V.

Poznámka 4.1.21.

Majme H priestor. Dá sa ukázať, že pre neprázdny podpriestor $G \subseteq H$ a každé $\mathbf{0} \neq \mathbf{x} \in H$ je

$$s := \sup_{0 \neq g \in G} \frac{|\langle \mathbf{x}, \mathbf{g} \rangle|}{\|\mathbf{x}\| \, \|\mathbf{g}\|} \in [0, 1],$$

a naviac, že existuje jediné $\alpha \in [0, \frac{\pi}{2}]$: $\cos \alpha = s$. Hodnotu α nazývame uhol medzi prvkom $\mathbf{x}$ a množinou G, označujeme ho $\angle(\mathbf{x}, G)$ (v reálnom prípade zrejme modulus z čitateľa možno odstrániť).
Ak je navyše podpriestor G uzavretý, potom platí $s = \frac{\|P_G(\mathbf{x})\|}{\|\mathbf{x}\|}$.

S pojmom Hilbertovho priestoru úzko súvisí pojem ortonormálna báza. Našim cieľom je vyjadrenie každého prvku priestoru H v tvare spočítateľnej kombinácie prvkov nejakej ortogonálnej sústavy. Ukazuje sa, že v prípade neseparabilného priestoru je taká sústava nespočítateľná.

Definícia 4.1.22.

Ľubovoľnú podmnožinu B priestoru H nazveme ortogonálna sústava, ak každé jej dva rôzne prvky sú kolmé. Je to teda taký systém $\{x_n\}_{n\in\mathbb{N}} \subset H$, že platí $\left\langle x_i, x_j \right\rangle = 0, i \neq j$ $\left(\left\langle x_i, x_j \right\rangle = \delta_{ij}\right)$ (naviac predpokladáme, že sú všetky nenulové). Ortogonálnu sústavu B nazveme úplnou, ak sa k nej už nedá pridať žiadny nenulový prvok z H, tj. pre každé $\mathbf{x}$ platí : ak $\langle \mathbf{x}, \mathbf{b} \rangle = 0 \ \forall \ \mathbf{b} \in B$, potom $\mathbf{x} = 0$.

Poznámka 4.1.23.

Zrejme z každej ortogonálnej postupnosti vieme ľahko urobiť ortonormálnu. Ak $\{x_n\}_{n\in\mathbb{N}}$ je ortogonálny systém, potom $\tilde{x}_n = \frac{x_n}{\|x_n\|}, n \in \mathbb{N}$ je ortonormálny.

Príklad 4.1.24.

- Systém

$$\left\{\frac{\mathrm{e}^{\frac{i2\pi nx}{l}}}{\sqrt{l}}\right\}_{n\in\mathbb{N}}, \ l>0$$

je ortonormálny v komplexnom priestore $\mathcal{L}^2(a,a+l),\ a>0$.

- Systém

$$\left\{1, \cos\frac{2\pi}{l}nx, \sin\frac{2\pi}{l}nx\right\}_{n\in\mathbb{N}}, \ l>0$$

je ortogonálny v reálnom aj komplexnom priestore $\mathcal{L}^2(a,a+l),\ a>0$.

Nasledujúca veta je veľmi dôležitá. Jej dôkaz je z časti vlastne známa metóda ortogonalizácie: Gramov-Schmidtov ortogonalizačný proces. V podstate úplnosť systému v H priestore blízko súvisí s hustotou danej množiny a teda separabilitou priestoru, lebo platí, že pre každý prvok $\mathbf{x}\in H$ a pre každé $\varepsilon>0$ existuje lineárna kombinácia $\mathbf{l} := \sum_{i=1}^n \alpha_i x_i : \|\mathbf{l}-\mathbf{x}\| < \varepsilon$ (taký systém sa volá uzavretý - v neúplných priestoroch to nie je ekvivalentný pojem, tj. úplnosť systému neimplikuje uzavretosť).

Veta 4.1.25 (O existencii bázy)**.**

Majme H priestor, potom platí

1. V každom H priestore existuje úplná ortogonálna sústava.
2. Každá ortogonálna sústava je doplniteľná na úplnú.
3. V separabilnom priestore je ortogonálna sústava konečná, alebo spočítateľná.
4. V neseparabilnom priestore je ortogonálna sústava už nespočítateľná.

Definícia 4.1.26.

Ľubovoľný systém prvkov B v priestore H nazveme báza, akk je tento systém ortonormálny a úplný.

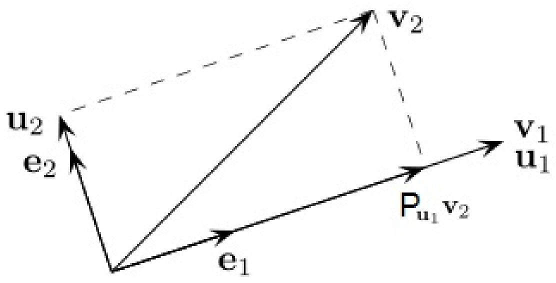

(a)

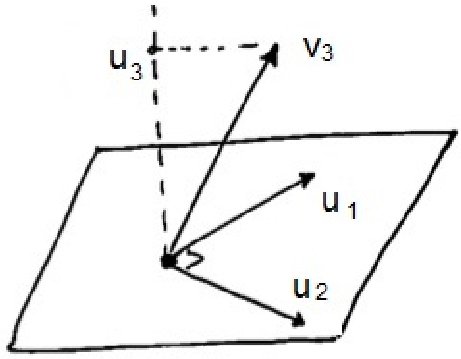

(b)

Obr. 4.5: Gramov-Schmidtov ortonormalizačný proces.

Príklad 4.1.27.

1. systém $\{e_n\}_{n\in\mathbb{N}}$ je báza v l^2
2. systém $\{f_n : n \in \mathbb{Z}\}$: $f_n(x) = \mathrm{e}^{2\pi inx}$ je báza v $\mathcal{L}^2(0, 1)$

Gramov-Schmidtov ortonormalizačný proces:

Majme separabilný H priestor. Definujme operátor projekcie $P_{\mathbf{u}} : H \to H$

$$P_{\mathbf{u}}(\mathbf{v}) = \frac{\langle \mathbf{u}, \mathbf{v} \rangle}{\langle \mathbf{u}, \mathbf{u} \rangle}\mathbf{u},$$

ktorý robí kolmý priemet vektora $\mathbf{v}$ na "priamku" generovanú vektorom $\mathbf{u}$. Majme LN neortogonálny systém $\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \ldots\}$, potom vygenerujeme prvých k ortonormálnych prvkov $\mathbf{e}_1, \ldots \mathbf{e}_k$ takto:

$$\begin{aligned}
\mathbf{u}_1 &= \mathbf{v}_1, & \mathbf{e}_1 &= \frac{\mathbf{u}_1}{\|\mathbf{u}_1\|} \\
\mathbf{u}_2 &= \mathbf{v}_2 - P_{\mathbf{u}_1}(\mathbf{v}_2), & \mathbf{e}_2 &= \frac{\mathbf{u}_2}{\|\mathbf{u}_2\|} \qquad (4.1) \\
\mathbf{u}_3 &= \mathbf{v}_3 - P_{\mathbf{u}_1}(\mathbf{v}_3) - P_{\mathbf{u}_2}(\mathbf{v}_3), & \mathbf{e}_3 &= \frac{\mathbf{u}_3}{\|\mathbf{u}_3\|} \\
\mathbf{u}_4 &= \mathbf{v}_4 - P_{\mathbf{u}_1}(\mathbf{v}_4) - P_{\mathbf{u}_2}(\mathbf{v}_4) - P_{\mathbf{u}_3}(\mathbf{v}_4), & \mathbf{e}_4 &= \frac{\mathbf{u}_4}{\|\mathbf{u}_4\|} \\
&\vdots & &\vdots \\
\mathbf{u}_k &= \mathbf{v}_k - \sum_{j=1}^{k-1} P_{\mathbf{u}_j}(\mathbf{v}_k), & \mathbf{e}_k &= \frac{\mathbf{u}_k}{\|\mathbf{u}_k\|}. \qquad (4.2)
\end{aligned}$$

Príklady úplných ortogonálnych sústav:

Uvažujme systém $1, t, t^2, \dots, t^n, \dots, n \in \mathbb{R}$. Ľubovoľný konečný podsystém je LN v priestore $\mathcal{L}^2(-1,1)$. Po ortonormalizácii dostaneme systém $L_n(t), n \in \mathbb{N}_0$ a keďže vieme, že každú spojitú funkciu vieme aproximovať polynómom s ľubovoľnou presnosťou, je tento systém hustý v $\mathcal{L}^2(-1,1)$ (keďže aj množina $C([-1,1])$ je taká). Takto sme dostali tzv. Legendreove polynómy. Podobne možno získať aj iné typy polynomických systémov, napríklad ak uvažujeme priestor $\mathcal{L}^2_w(a,b)$.

Polynómy	Inerval	$w(t)$
Čebyševove 1. druhu	$[-1,1]$	$(1-x^2)^{-\frac{1}{2}}$
Čebyševove 2. druhu	$[-1,1]$	$\sqrt{1-x^2}$
Gegenbauerove	$[-1,1]$	$(1-x^2)^{\alpha-\frac{1}{2}}$
Hermiteove	$\mathbb{R}$	e^{-t^2}
Jacobiho	$(-1,1)$	$(1-x)^\alpha(1+x)^\beta$
zovšeobecnené Laguerrove	$[a,\infty)$	$\mathrm{e}^{-t}(t-a)^k$
Legendreove	$[-1,1]$	1

Tabuľka 4.1: Niektoré známe ortogonálne polynómy.

Poznámka 4.1.28.

Pozor existujú aj neseparabilné Hilbertove priestory (príklad presahuje naše vedomosti).

Definícia 4.1.29.

Majme ľubovoľné metrické priestory $(\mathbf{M}_1, \rho_1), (\mathbf{M}_2, \rho_2)$. Bijektívne zobrazenie $f : \mathbf{M}_1 \to \mathbf{M}_2$ označíme ako izometrické zobrazenie, ak pre každé $x, y \in \mathbf{M}_1$ platí $\rho_2(f(x), f(y)) = \rho_1(x, y)$. Ak existuje izometrické zobrazenie priestoru $\mathbf{M}_1$ na $\mathbf{M}_2$, potom sa tieto priestory nazývajú izometrické.

Pri izometrickom zobrazení sa teda zachovávajú vzdialenosti. Izometria je aj jednou zo symetrií vo fyzikálnom zmysle.

Príklad 4.1.30.

Rotácia, zrkadlenie, či posunutie sú izometrické zobrazenia v euklidovských priestoroch. Zobrazenie $x \to |x|$ nie je izometria.

Veta 4.1.31.

Ľubovoľný separabilný, nekonečnorozmerný Hilbertov priestor je izometrický s priestorom l^2.